

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Quis sit iudex, cum dubium est, an debeas gaudere fori privilegio. punct. 4

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

3 Sed quid dicendum, si illo tempore, quo habitum dimiserunt, a iudice seculari capiuntur, aut citentur, & post captionem, aut citationem habitum re-assumunt? Respondeo privilegio carere debere: quia illa habitus reassumptio videtur facta in fraudem iurisdictionis secularis: ac proinde non debet prodesse: sic tenet Farinac. d. q. 8. num. 66. & 110. Barbof. l. 2. p. alleg. 12. num. 29. & in remiss. Concilij, decreto 6. sess. 23. de reformat. circa finem. Quia generaliter quotiescunque assumptio clericatus, beneficij, habitus, & consuetudo fit in fraudem iurisdictionis secularis cessat clericale privilegium, quia fraus, & dolus nemini debet Patrocinari. Alias immunitas Ecclesiastica fomentum esset delictorum: sic Gutier. pract. quest. lib. 1. quest. 5. Menoch. de presumpt. lib. 6. quest. 76. num. 35. Iulius Clarus lib. 5. s. fin. quest. 35. num. 43. Farinac. q. 8. n. 66. & 104. Barbof. in remission. Concilij circa finem, decreto 6. sess. 23. Lenendo ad decr. collect. 23. n. 1. & alij.

4 Sed inquit in quo hac fraus consistat, & quando presumatur? Respondeo primò cum suar. lib. 4. de immunit. c. 15. num. 17. consistere in eo quòd clericalem habitum, vel ordinem assumas, vt medium tantum ad vitandam iurisdictionem secularem, non ex animo perseuerandi in illa. Quod potest contingere in assumptione minorum ordinum post delictum, vel in assumptione habitus clericalis dimissi: presamitur enim te velle illis ordinibus, & habitu clericali vt non in perpetuum, sed ad tempus, & quatenus necessarium medium fuerit ad vitandam laicalem iurisdictionem, quæ intentio mala est, & fraudulenta, ac proinde digna priuatione clericalis privilegij. Verum si ex intentione declinandi seculare forum ordinem sacrum accipias, quia ab illo recedere non potes, non debet presumi in illa acceptione fraudem interuenire, quia fraus, & dolus non est, si iure proprio vtaris, & assumas medium ab Ecclesia ordinatum ad vitandam secularem iurisdictionem, tamen si ex intentione vitandi illam fuerit assumptum: sicuti fraus non est si post delictum commissum ad Ecclesiam confugas. Esset autem fraus si assumeretur ordo non animò perseuerandi in illo, sed relinquendi, cum timor non est iurisdictionis secularis, quod in assumptione ordinis facti presumi non potest.

Respondeo secundo fraudem presumi quoties immediatè post delictum commissum status clericalis assumitur. Tum quia presumitur assumptus tantum ad vitandam iurisdictionem secularem. Tum quia ipsum delictum presumitur commissum esse spe se protegendi privilegio clericali assumendo, ac proinde in fraudem. Ergo talis assumptio status clericalis non prodest delinquenti ad vitandam iurisdictionem secularem. Secundo presumitur fraus, si post diffamationem delicti status clericalis assumatur: quia tunc timore iudicij secularis creditur assumptus, & non ex animo in illo perseuerandi: sic multis relatis Farinac. lib. 1. prax. tit. de inquis. q. 8. num. 66. & 110. Excipe nisi fuerit assumptio ordinis sacri: quia tunc non presumitur fraus ob rationem superius dictam.

Quod si inquit, an hic status clericalis in fraudem assumptus relinquitur Clericum in delictis antea commissis ita subditum iurisdictioni seculari, ac si statim clericalem non assumpsisset? Respondeo relinquere æquè subditum quoad iudicium delicti, & punitionem pecuniariam, seu in bonis delinquentis; non tamen quoad iudicium personæ, seu punitionem illius. Quia assumpto statu clericali persona sacra est & Deo destinata. Ergo exempta à punitione corporali seculari iudicis, quia indecens est talis punicio, puniri tamen potest in pecuniis, quæ punio indicat secularem iudicem esse iudicem causæ, non personæ: sic pluribus relatis firmat Farinac. lib. 1. tit. de inquis. q. 8. n. 107.

5 Secundo, dubitatur an clerici immisceant se negociationi, & mercaturæ, privilegium clericale retineant? Ratio dubitandi est: quia clericis negociatio est prohibita cap. fin. de vita, & honest. cleric. Item cedit in opprobrium status clericalis. Ergo non debet frui privilegio illius status, quem offendit cap. quia frustra de v. s. sic Ioann. Andr. Archidiacon. Bosius, Iulius Clarus, & alij quos refert Sanch. tom. 2. de matr. lib. 7. disp. 46. n. 25. Barbof. 2. part. de potest. episc. alleg. 12. n. 30. & est probabilis opinio.

Verius tamen est, Clericos coniugatos privilegio fori gaudere, tamen si se immisceant negociationi; quia ab eorum statu aliena non est decens quadam, & moderata negociatio, ac proinde si in hac parte excessum non committant, neque per sententiam privilegio fori priuari possunt, & probat textus in cap. Ioannes in fine de clericis coniugat. & tradunt plures referentes Sanch. lib. 7. de matr. disp. 46. num. 26. Barbof. 2. p. alleg. 12. num. 30. Suar. lib. 4. de immunit. Ecclesiast. cap. 28. num. 9. Couart. cap. 31. num. 8. Ad rationem dubitandi respondeo Clericis non coniugatis negociationem interdiciam esse de quibus non loquitur textus in cap. fin. de vita, & honest. clericor. solumque ibi dicitur Clericos negociationi vacantes, vt potest rei illicitæ, debere soluere tributa: quia horum solutionem priuarent; quia

Adde alios Clericos non coniugatos privilegio fori non priuari negociationem, nisi per sententiam priuarent; quia

nullibi stat negociationem ipso iure hanc priuationem incurre, Suar. lib. 4. cap. 8. n. 10.

6 Tertio dubitatur, an Clerici minores, portantes arma priuarent clericali privilegio? Ratio dubij est: quia armorum delatio quibuslibet clericis est prohibita c. clericis de vita, & honest. clericor. efficique ne clericus appareat ille qui Clericus est, ob quam rationem Clarus lib. 5. prax. s. fin. q. 36. n. 12. Sanch. lib. 7. de matr. disp. 46. n. 26. in fine & inciuat Suar. lib. 4. de immunit. Ecclesiast. cap. 28. num. 5. sententiæ Clericum arma portantem privilegio clericali non gaudere. Distingueendum tamen est, si ob armorum delationem potius secularem habitum, quàm clericalem deferre videaris, amittis privilegium: quia non ponis conditionem ad illud requisitam, scilicet portare habitum clericalem. At si delatio armorum non tollit, quoniam Clericus appareas, ob illorum delationem privilegium non amittis: quia nullibi est cautum privilegium clericale amitti ob armorum delationem. Neque aliud intendit Azor. 1. p. lib. 3. cap. ult. quest. fin. dum dicit armorum delationem non repugnare huic privilegio, si alias clericalis habitus retineatur.

PUNCTVM IV.

Quis sit iudex, cum dubium est, an debeas gaudere fori privilegio?

- 1 Duplex est dubium iuris, & facti.
- 2 Nemo clericus presumitur, nisi probetur, & qualiter probandum est.
- 3 Sufficit vnus testis? Cum distinctione respondetur.
- 4 Forma, & publica quasi possessione clericatus probatur.
- 5 Si talis clericus in habitu clericali capiat, remittendum est iudici Ecclesiastico: sed si in habitu seculari.
- 6 Dum causa clericatus cognoscitur, non potest iudex laicum in causa procedere.
- 7 Iudex Ecclesiasticus cognoscit de clericatu, vt decidat an gaudeat privilegio, quamuis non d. sit Doctores, qui sententiant, cum est controuersia de facto posse iudicem secularem cognoscere.
- 8 In huius cognitionis informatione citari debet iudex secularis.

1 Duplex dubium esse potest. Aliud iuris, aliud facti: Dubium iuris est, quando non est constans in iure an nomine Clerici gaudens privilegio intelligatur. Dubium facti est, quando dubitatur, an tu habeas qualitates requisitas, vt scilicet gratia ordines, beneficium, habitum, & consuetudinem, &c.

2 Supponendum est neminem Clericum presumi, nisi probetur, quia est qualitas facti: colligitur ex cap. si iudex laicus de sentent. excommunic. in 6. & cap. legem 2. q. 1. Ignat. Lopez pract. cap. 62. num. 20. ad medium, Farinac. innumeros referens lib. 1. prax. q. 8. num. 3. Sed qua ratione hoc probandum sit, vacant Doctores. Primò, certum est probari sufficienter per litteras clericatus, hoc est per illas litteras, quæ vocantur tituli ordinum, quæque solet Episcopus ordinatis conferre in testimonium ordinis recepti. Sic Couart. pract. quest. cap. 33. num. 3. Malcard. concl. 302. & segg. Ignat. Lopez cap. 62. n. 16. & segg. Decian. tract. crim. lib. 4. cap. 9. num. 26. & 112. & 113. Farinac. alius relatis quest. 8. n. 40. Secundo, probatur per litteras commendatitias facientes mentionem de clericatu, & illorum testantes, factis si solum referant esse Clericum. Quia hæc litteræ sunt quæ tituli ordinum, & ex certa scientia ordinis dantur: sic Malcard. Salzedo, Decian. & Farinac. supra. Debent tamen esse hæc litteræ authenticæ, signatæ inquam signo ordinarij consueto, Malcard. concl. 305. num. 2. Farinac. tit. 2. n. 40. Tertio, probatur per testes, maxime si fuerint nulli deperditi, cap. 2. & 3. C. de clericis peregrinis, l. refium. C. de testib. l. si solemnibus. C. de fide instrumentorum: & tradit glossa communiter recepta in c. si iudex laicus de sent. excommunic. in 6. verbo de fecerit, Malcard. de probat. concl. 303. n. 1. & segg. Salzedo c. 62. n. 16. Decian. tract. crim. l. p. lib. 4. cap. 9. num. 14. Farinac. q. 8. n. 41. Couart. cap. 33. n. 3. & alij apud ipsos.

3 Sed dubium est, an vnus testimonium sufficiat? Breuiter respondeo sufficere, si de nullius præiudicio agatur, vt puta cum petitur licentia ad predicandum, faciendum sacrum, & similia. Hæc enim, quia solum penitentem nocere possunt, extraiudicialiter expediuntur: ac proinde vnus testimonium sufficit, & colligitur argumentum à simili ex textu in cap. cum si quis, & in c. paruulus de consecrat. dist. 4. & tradunt plures relatis Malcard. de probat. in concl. 303. num. 4. & segg. Farinac. q. 8. n. 42. & q. 63. n. 26. At si de præiudicio tertij agatur, & consequenter in iudicio, credo nequaquam sufficere dictum vnus testis; colligitur ex c. 1. de clericis peregrinis. vbi dicitur clericatum probari per scripturam, vel per testes. Nota quod non dixit per testes, vt tacite insinuat plures esse requisitos. Et ratio videtur efficax: quia quilibet habet ius, ne sibi damnum inferatur abique manifesta ratione. Ergo si ex tuo clericatu alteri damnum sequitur, admittendum non est, nisi id manifestè constet: vnus autem testis solum rem probabilem

DE CAS PAT II

non manifestam facit. Ergo. Et ita tradit Mascard. & Farinac. *supra*. Ex quo fit si agatur lis super beneficio, & Petrus ob aliquod ius sibi competens pretendat collationem tibi factam nullam esse, vtpote non Clerico; tu non probabis sufficienter clericatum vnicō teste; quia agitur de magno alterius præiudicio, scilicet de repellendo Petro à iure prætorio in beneficium: sic Mascard. & Farinac. *supra*. Limitant autem Doctores hanc sententiam, vt procedat cum agitur de petitorio. Secus si de possessorio; quia possessorium leuis est præiudicij cæque de causa censet Ignat. Lopez *cap. 62. num. 16.* ex sola confessione partis probari clericatum ad huiusmodi effectum. At hoc credo intelligendum esse de iudicio possessorio, momentaneo, & preparatorio alterius iudicij. Secus si de possessionis iudicio decisivo. Quia decidere in fauorem vnius possessionem altero exclusio graue præiudicium est: sic Farinac. *quæst. 63. num. 32. & 33.* Fit deinde vnicō teste non probari sufficienter clericatum ad effectum vt iudex secularis abtineat à delinquentis cognitione; quia non leue est præiudicium impedire vium iurisdictionis fundatæ: sic Couart. *cap. 33. numero tertio, Salzedo præf. cap. 62. num. 17.* Farinac. *quæst. 8. num. 43.* & probat textus in *cap. tua fraternitati de Cleric. peregrinis*, & decidit lex nostra *tit. 4. in fine, lib. 1. ordinam.* vbi dicitur. *En la carta, o censuras que dieren los Iueces Ecclesiasticos para inhihir a los seculares de las causas de los de primera corona, y ordenes, unde in authentica da mente los ritulos, licentia, y informacion.* Ecce qualiter plenam probationem requirit. Verum si cum dicto vnicō teste fama concurreret, crederem sufficienter clericatum probari. Tum quia licet præiudicium affert hæc probatio iurisdictioni seculari, fauet tamen Ecclesiasticæ immunitati, & ita vtpote fauorabilis non debet ita exactam, ac plenissimam probationem requirere.

4 Quartò, solet probari fama, & publica quasi possessione per longum tempus: si enim in minoribus confititur habitum, & consuetam communitate deferat, & alicui Ecclesiæ ex mandato Episcopi inseruiat, vel de eius licentia in schola, aut vniuersitate verberis, Clericus est reputatus. Item si beneficium Ecclesiasticum possideas, & de eius possessione fama sit, non est dubium te habere intentionem fundatam; ac proinde qui te ad hæc possessione deturbare intendit, & iuri clericatus præiudicare, probare debet plenè te Clericum non esse; quia dum hoc plene non probat, iustum non est te à possessione deicere. Et videtur satis probatum in *c. si iudex laicus, De sentent. excommunicat. in 6. & in c. inter quatuor, & ibi glossa de Clericis peregrin.* Ex quo inferitur decisio illius quæstionis, an iudex laicus teneatur remittere delinquentem iudici Ecclesiastico, qui allegat se esse Clericum ex publica fama, & quasi possessione?

5 Breuiter distinguendum censeo, si captus fuit delinquens in habitu, & tonsura clericali, vel fama erat publica esse Clericum, ob cuius famam videtur esse in quasi possessione clericatus, remittendus est iudici Ecclesiastico custodiendus, etiam ante cognitionem causæ iurisdictionalis ex textu in *cap. si iudex laicus de sentent. excommunicat. in 6.* Et ratio est, quia iudex secularis non habet intentionem suam fundatam; quam tamen habet delinquens, & Ecclesia. Neque obstat ex solo habitu, & tonsura neminem Clericum probari non probato titulo, quia hæc quedam est leuis coniectura: coniecturis autem clericatus non videtur probari. Non inquam obstat: quia coniecturis efficacibus probatur clericatus ad effectum, vt talis reputetur, dum ab aduersario contrarium non conueniunt: gestatio enim habitus clericalis, & tonsuræ longo tempore præstat quasi possessionem, & transfert in aduersarium onus probationis: sic colligitur ex *cap. si iudex laicus De sentent. excommunicat. in 6. cap. inter quatuor de Clericis peregrinis.* August. Barbof. *alleg. 12. num. 34. sine.* Mascard. *concl. 302.* & Farinac. *q. 8. n. 33. & 34.* & alij apud ipsos. Esto contra videtur tenere Couart. *cap. 33. n. 5. vers. fortassis,* Salzedo *præf. cap. 62. num. 19.* ex recepta consuetudine Hispaniæ, vbi non remittitur delinquens Ecclesiastico iudici, quousque sententia definitiva de clericatu pronuncietur. Quod si iudex laicus capiat delinquentem absque habitu, seu tonsura, credo obligatum non esse remittere iudici Ecclesiastico delinquentem, quousque manifestè probatum fuerit Clericum esse, & communitate habitum, & consuetam deferre, & Ecclesiæ ex mandato Episcopi deseruire, &c. Ratio est; quia iudex secularis capiendo reum seculariter incedentem illius quasi possessionem acquisiuit. Non igitur deturbandus ab hac possessione est ex sola fama clericatus: sic Ignat. Lopez de Salzedo *præf. cap. 62. num. 16. & 18.* consensit Farinac. *q. 8. num. 33. & 44. circa finem,* & restatur sensus à Rota decisum esse, & clarè videtur decidi à lege nostra *tr. 7. tit. 4. l. 1. ordinum* ibi que los prendan y tengan presos en la cárcel seglar, hasta que la dicha causa del clerico se determine & in fine, inquit. *Y no se guardando la dicha orden su magestad pues esta fundada su intencion y la de su iurisdiction real, vo constando legitimamente de lo suso dicho procedat, &c.*

6 Interim tamen dum causa clericatus cognoscitur, non potest iudex secularis in causa principali procedere ex expresso textu in *cap. si iudex laicus ibi contra eum tamen interim quous processus iudicis penitus conuiescat, & merito;* quia ex Feid. de Castro Sum. Mor. Pars II.

ponitur periculo usurpandi iurisdictionem sibi non debitam, Salzedo *præf. cap. 62. num. 21.* Farinac. *q. 8. num. 35.* Scaccia de *iudicis, lib. 1. cap. 11. n. 90.*

7 Sed inquires, quinam iudex debeat cognoscere, an delinquens clericatus priuilegio gaudeat? Et quidem si controuersia est de iure, nemini dubium esse potest ad iudicem Ecclesiasticum illius decisionem pertinere; quia ad ipsum pertinet causas spirituales decidere *c. quanto, c. de terminis de iudicis, cap. lator, cap. causam qua. Qui filij sint legitimi, c. tuam de ordine cognit.* At controuersia iuris canonici decidere quid spirituale est. Ergo. Verum si controuersia est de factis an scilicet hic clericatus habeat vel non, an habeat beneficium, an deferat vestes clericales, &c. Non desunt qui existiment penes iudicem secularem esse talem cognitionem; quia illa non videtur cognitio rei spiritualis, sed temporalis, & contingens: fit Guido Papa *deci. 138. & cons. 110. n. 2.* Ioann. Gullus *quæst. 38.* quos refert Couart. & Farinac. *locis statim referendis,* Clarus *q. 36. vers. dixi clericum.* & alij quos refert, sed non sequitur Mascard. *concl. 961. n. 4.* consensit ex parte Scaccia *lib. 1. de iudicis, cap. 1. n. 89.* Farinac. *quæst. 8. n. 34. sine,* quatenus affirmant iudicem secularem cognoscere posse de clericatu delinquentis non ad effectum declarandi illum gaudere, vel non gaudere priuilegio fori, sed ad effectum remittendi illum iudici Ecclesiastico, si facta summaria informatione cognouerit Clericum esse. Ceterum tenendum est hanc toram cognitionem iudici Ecclesiastico conuenire, & non seculari ex textu in *c. si iudex laicus de sentent. excommunicat. in 6. & cap. 1. de cleric. coniugat. in 6.* Et quia licet sit controuersia de facto, est tamen de quodam facto spirituali, scilicet ordinis ipsique pertinet. Item à iure canonico statuitur Clericum in minoribus priuilegio fori gaudere, si beneficium habeat, vel habitum, & tonsuram deferat. Ergo ad iudicem Ecclesiasticum pertinet, & non ad secularem decidere, quis beneficium dicatur habere, quibus tonsuram, & habitum deferat: & ita tradit Couart. *cap. 33. n. 1.* Salzedo *cap. 62. n. 14.* Anast. Germon. *de sac. immunit. lib. 3. cap. 15. & n. 55.* Stephan. Gratian. *disceptat. forens. cap. 190. à n. 13.* August. Barbof. *alleg. 12. n. 33.* Hanc igitur cognitionem, seu informationem vt faciat iudex Ecclesiasticus citare debet iudicem secularem, eius fiscalem, vtpote quorum interest. *cap. si iudex laicus de sentent. excommunicat. in 6. & tradit alius re. laris Farinac. q. 8. n. 37.* Barbof. *alleg. 12. n. 34.*

PUNCTVM V.

In quibus causis gaudeant supradicti clerici, & religiosæ personæ priuilegio fori.

- 1 Ex dispositione Trident. clerici soluti, tam in ciuilibus, quam in criminalibus gaudent priuilegio fori, coniugati verò gaudent tantum priuilegio canonis, & fori.
- 2 Hoc priuilegium tam in ciuilibus, quam in criminalibus procedere affirmant plures.
- 3 Contrarium verius est, solum pro criminalibus prodesse.
- 4 Satisfit oppositis rationibus.
- 5 Pro executione sententiæ in causis ciuilibus potest iudex secularis Clericum coniugatam capere, & in carcere detinere.

1 Spectato iure nouo Trident. omnes Clerici soluti, qui conditiones à concilio præscriptas seruant, gaudent priuilegio fori, tam in ciuilibus, quam in criminalibus. Est conclusio ab omnibus recepta in *cap. de foro compet. & cap. cum non ab homine de iudic. per textum ibi.* Item gaudent exemptione à tributis, vt constat ex toto tit. de *immunit. Eccles.* sicut enim à iurisdictione laicali personæ exemptæ sunt, ita etiam & eorum bona. An autem clericis minoribus hoc priuilegium in Hispania derogatum sit, infra examinandum est: Clerici verò coniugati conditiones à Trident. dispositas seruantes gaudent tantum priuilegio canonis, & fori, in ceteris autem reputantur laici, constat ex *cap. vnicō de cleric. coniugat. in 6.* & pluribus relatis firmat Couart. *præf. g. c. 31. num. 9.* Lambertin. *de iure patronat. lib. 2. p. 1. q. 7. art. 3. n. 4.* Flamin. Paul. *de resenat. benefic. lib. 4. q. 2. n. 100.* Ex quo fit subiectum esse gabellis ex actionibus, iudiciis, aliisque muneribus publicis; quia hæc non pertinent ad priuilegium canonis, & fori: sic cum glossa in *d. cap. vnicō* tradit Couart. *supra, Azor. lib. 13. in sit. mor. cap. vlt. q. fin.* Sanch. *lib. 7. disp. 46. n. 16.*

2 Dubium tamen est, an priuilegio fori non solum in criminalibus, sed etiam in ciuilibus gaudeat? Non desunt qui censent ad omnia se extendere: sic tenent Angel. Francus Lappus relati à Sanch. & Farinac. *locis referendis.* Mouentur primò, quia in *d. cap. vnicō de Cler. coniugat. in 6.* dicitur nec posse criminaliter, nec ciuilitate iudicari. Ergo à iudicio ciuili causæ exemptus est. Secundo, quia ibi dicitur eximi pro committis excessibus, & delictis. Sed qui non soluit tempore præfixo, excessum, & delictum committit, Ergo non potest conueniri coram iudice seculari, vt soluat; quia iam conueniretur pro